

Översyn av fördelning av statsbidrag till regionerna för tolktjänst

Socialstyrelsens översyn av fördelningen av statsbidrag till regionernas tolktjänst
(S2020/05537, S2022/03076, S2023/03257 (delvis))

Denna publikation skyddas av upphovsrättslagen. Vid citat ska källan uppges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Publikationen finns som pdf på Socialstyrelsens webbplats. På begäran kan vi ta fram publikationen i ett alternativt format för personer med funktionsnedsättning. Skicka frågor om alternativa format till alternativaformat@socialstyrelsen.se.

Artikelnummer: 2024-10-9289

Publicerad: www.socialstyrelsen.se, oktober 2024

Förord

Socialstyrelsen har på uppdrag av regeringen gjort en översyn av fördelningsnyckeln för statsbidraget för tolktjänst som fastställdes 2008 och som används för att fördela statsbidraget till regionerna. Denna redovisning har sammanställts av utredaren Ann Bengtsson. Ansvarig enhetschef för uppdraget har varit Stina Isaksson.

Urban Lindberg
Ställföreträdande generaldirektör

Innehåll

Förord	3
Sammanfattning	5
Bakgrund	6
Underlag till redovisningen	7
Socialstyrelsens förslag	8
Socialstyrelsen har jämfört olika fördelningsmodeller	8
Nationell statistik behövs	9
Olika sätt att beräkna kostnaderna för tolkverksamheten.....	9
Statsbidragets storlek och regionernas egna kostnader	10
Stor spridning i ersättningsgraden	11
Socialstyrelsens enkät till regionerna 2024	12
Utvecklingen det senaste decenniet	12
Vardagstolkningen har ökat/minskat	12
Regionernas synpunkter på statsbidraget	13
En särskild pott till nationella evenemang	14
Sammanfattande slutsatser	15
Bilaga 1: Sammanställning av beräkningar	17

Sammanfattning

Under de senaste 15 åren har tre statliga utredningar lyft olika förändrings- och förbättringsförslag av tolktjänsten för döva, hörselskadade och dövblinda i Sverige. Utifrån dialogen med regionerna anser Socialstyrelsen att staten bör ta ett helhetsgrepp om tolktjänstfrågorna och ge regionerna förutsättningar för en jämlik tolktjänstverksamhet. Statsbidraget behöver höjas för att tillmötesgå regionernas påtalade behov.

- Socialstyrelsens föreslår att statsbidraget till regionerna som ett första steg höjs med sammanlagt 41 000 000 kronor, från 74 341 000 kronor till 115 341 000 kronor. Beloppet baseras på förslaget i SOU 2022:11.¹
- Statsbidraget ska bygga på invånarantal.
- Socialstyrelsen föreslår att en nationell funktion får i uppgift att göra en fördjupad kartläggning av de faktiska behoven av tolktjänster, för att tolktjänstverksamheten ska baseras även på faktorerna antal uppdrag som utförs i regionerna och antal tolkanvändare som finns i varje region.
- Socialstyrelsen föreslår att en region med större tolktjänstverksamhet får särskilt ansvar och ges extra medel för tolkning vid nationella evenemang, likt Rikstolktjänsten.
- Socialstyrelsen tycker att det är viktigt att jämlikhetsaspekten beaktas, det vill säga att regionerna bör ha incitament för att utveckla verksamheten så att tolkanvändarna erbjuds en likvärdig tolkservice oavsett i vilken region tolkanvändaren bor.
- En uppräknig enligt Socialstyrelsens förslag resulterar i att statsbidraget i genomsnitt skulle utgöra cirka 34 procent av regionernas totala kostnad för tolktjänstverksamheten.

---

¹ Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet, SOU 2022:11

Bakgrund

Socialstyrelsen fick i regleringsbrevet för år 2024 i uppdrag av regeringen att göra en översyn av fördelningen av statsbidrag till regionerna för deras arbete med tolktjänst, se regeringsbeslut II:4 från den 21 december 2023, S2020/05537, S2022/03076, S2023/03257 (delvis). Socialstyrelsen ska i uppdraget inhämta synpunkter från regionerna.

Socialstyrelsen ska göra en översyn av den fördelningsnyckel för fördelningen av statsbidrag för tolktjänst som fastställdes 2008 och som används för att fördela statsbidraget till regionerna. I uppdraget hänvisar regeringen till 2020 års tolktjänstutredning² som i sitt betänkande framfört att det kan finnas skäl att se över statsbidragets fördelning.

Den reviderade fördelningsnyckeln ska kunna användas för fördelning av statsbidraget från och med år 2025.

Uppdraget ska senast den 18 oktober 2024 redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

Statsbidrag infördes 1994

Statsbidrag till regionernas tolktjänst för vardagstolkning infördes 1994. Sedan 1998 har Socialstyrelsen fördelat 74 341 000 kronor årligen för finansiering av regionernas tolktjänstverksamhet. Fram till och med 2007 fördelades bidraget efter invånarantal, men region Örebro fick en extra tilldelning eftersom regionen har många tolkanvändare på grund av att Riksgymnasiet för döva, hörselskadade och personer med en kombinerad syn- och hörselnedsättning är placerat där, och det bor många tolkanvändare i regionen.³

Socialstyrelsen fick 2008 i uppdrag att fördela statsbidraget till regionernas tolktjänst enligt en ny fördelningsmodell. Utgångspunkten var att statsbidraget skulle baseras på riksgenomsnittet för år 2005, som var 40 procent av samtliga regioners totala finansiering av tolktjänstverksamheten. Den fördelningsmodellen har konstruerades efter Teckenspråksutredningens (SOU 2006:54) principer och beräkningar.⁴

Fördelningsmodellen som gällt från 2008 fram till idag bygger på befolkningmängden per region. Ingen region har i fördelningen fått extra anslag baserat på omfattningen av tolkverksamheten.

I uppdraget som Socialstyrelsen har haft sedan 2008 har det inte ingått att följa upp statsbidragets användning. Det finns alltså ingen aktuell

---

² Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet, SOU 2022:11

³ Förändrad statsbidragsmodell för tolktjänsten i landstingen, Socialstyrelsen 2011, s. 8

⁴ Förändrad statsbidragsmodell för tolktjänsten i landstingen, Socialstyrelsen 2011, s. 17.

övergripande nationell statistik om hur behoven ser ut i regionerna i dagsläget – vare sig ekonomiskt, de faktiska tolkbehoven eller om det är brist på tolkar.

Underlag till redovisningen

Avgränsning och metod

Det saknas underlag för att få en samlad bild av regionernas behov av tolktjänst och vilka kostnader verksamheterna har idag. Det har inte funnits förutsättningar myndigheten att genomföra en egen kartläggning av de verkliga kostnaderna som regionerna har för tolktjänsten.

Socialstyrelsen inledde därför översynen med att ha ett digitalt möte med regionerna, för att informera och ha en dialog om uppdraget. Inför mötet tog Socialstyrelsen fram ett frågeformulär för att ge regionerna möjlighet att lämna synpunkter, dels på själva formuläret och dels på uppdraget. För att få en aktuell bild av regionernas tolktjänstverksamhet bygger frågorna på ungefär samma uppgifter som redovisades i tolktjänstutredning, SOU 2022:11. Efter det digitala mötet med regionerna reviderade Socialstyrelsen frågeformuläret som skickades ut i juni 2024.

För att få en bild av hur regionernas egenfinansiering och statsbidragets andel av kostnaderna förändrats över tid, har Socialstyrelsen jämfört uppgifterna i Tolktjänstutredningen 2022⁵ och Förändrad statsbidragsmodell för tolktjänsten i landstingen 2011⁶ med de uppgifter som regionerna har lämnat i samband med denna översyn.

---

⁵ Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet, SOU 2022:11

⁶ Förändrad statsbidragsmodell för tolktjänsten i landstingen, Socialstyrelsen 2011

Socialstyrelsens förslag

- Socialstyrelsen föreslår att statsbidraget till regionerna höjs med sammanlagt 41 00 000 kronor, från 74 341 000 kronor till 115 341 000 kronor. Statsbidraget ska fördelas till regionerna och bygga på invånarantal.
- Socialstyrelsens föreslår att en nationell funktion får i uppgift att göra en fördjupad kartläggning av de faktiska behoven av tolktjänster, inklusive regionernas behov av ersättning.
- Socialstyrelsen föreslår att en uppföljning ska göras av dels hur många tolkanvändare som finns i regionerna, dels det faktiska tolkbehovet.

Socialstyrelsen har jämfört olika fördelningsmodeller

Statsbidraget (115 341 000 kr) ska fördelas till regionerna utifrån en fördelning som bygger på invånarantal. (se bilaga 1).

Socialstyrelsen har i denna översyn utgått från förslaget i Tolkjänstutredningen SOU 2022:11, att statsbidraget till regionerna för tolktjänst för vardagstolkning ska höjas med 41 000 000 kronor, från 74 341 000 kronor till 115 341 000 kronor.

Statsbidraget ska enligt Socialstyrelsens förslag fortsättningsvis vara riktat till regionens tolktjänstverksamhet för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet och fördelas utifrån den fördelningsmodell som infördes 2008.

Socialstyrelsen har jämfört och övervägt olika fördelningsmodeller och utfall. Socialstyrelsen har i beräkningarna utgått från tre grundmodeller:

- Modellen som infördes 2008, som bygger på befolkningsunderlag per region.
- Fördelningsnyckeln som gällde 1998–2007.
- Fördelning som bygger på att statsbidraget ska bekosta 40 procent av regionens totala kostnad.

Nationell statistik behövs

Socialstyrelsens förslag förbättrar inte skillnaderna i utfallet för de regioner som för närvarande bär stora kostnader. Därför föreslår Socialstyrelsen att en nationell funktion får i uppgift att göra en fördjupad kartläggning av de faktiska behoven av tolktjänster. I enlighet med tolktjänstutredning SOU 2022:11 bör den nya nationella funktionen se över vilka behov som finns för att öka träffsäkerheten utifrån regionernas olika förutsättningar att tillhandahålla tolktjänst.

Socialstyrelsen föreslår att den nya nationella funktionen senast år 2029 ska utvärdera utfallet av en eventuell höjning av statsbidraget. Att få en bild av hur stort tolkbehovet är och hur den faktiska egenfinansieringen ser ut per region, skulle gynna regionerna i deras gemensamma arbete och leda till att statsbidraget till tolktjänsten blev mer träffsäkert och kostnadseffektivt.

Antal tolkanvändare och faktiskt behov

Socialstyrelsen ser behov av en nationell kartläggning av hur det faktiska tolkbehovet ser ut i varje region. Att få kännedom om antalet tolkanvändare i regionerna kan ge en bild av omfattningen av det sammantagna tolkbehovet. Det finns dock även ett behov av att kartläggningen undersöker tolkbehovet på individnivå. På så sätt finns underlag för att åstadkomma en framtida fördelning av statsbidraget utifrån regionernas faktiska behov och kostnader.

Olika sätt att beräkna kostnaderna för tolkverksamheten

Samtliga regioner har besvarat Socialstyrelsens frågeformulär om tolktjänstverksamheten 2023. För att göra en beräkning har myndigheten gjort samma antagande som SOU 2022:11 och byggt beräkningen på Socialstyrelsens egen kartläggning 2011.⁷

Totalkostnad, egenfinansiering och statsbidragets andel

Regionerna finansierar tolktjänst för vardagstolkning genom statsbidrag och egenfinansiering. I denna översyn använder Socialstyrelsen termerna totalkostnad, regionernas egenfinansiering och statsbidragets andel. Regionernas egenfinansiering definieras som summan av de medel som bekostar tolkverksamheten, dvs:

---

⁷ Förändrad statsbidragsmodell för tolktjänsten i landstingen, Socialstyrelsen 2011

- Regionens kostnad för ledning, administration och förvaltning av verksamheten, och
- Totalt belopp för köpta och sålda tolktjänster som är köpta eller sålda från andra regioner, bolag eller konsulter.

Statsbidragets storlek och regionernas egna kostnader

Tabellen nedan visar kostnaderna för tolktjänstverksamheten för tre år, 2010, 2019 och 2023. Uppgifterna från 2010 är hämtade från Socialstyrelsens kartläggning 2011. Information om kostnader för köpta och sålda tjänster efterfrågades inte i samband med den kartläggningen. Uppgifterna för 2019 är de som framgår av tolktjänstutredningen 2022⁸ medan uppgifterna för 2023 är de som regionerna uppgett i denna översyn.

Kostnaderna för regionernas tolktjänst 2010, 2019 och 2023

År	Regionernas totala kostnad exklusive köpta och sålda tjänster...	Regionernas totala kostnad inklusive köpta och sålda tjänster...	...varav statsbidrag (kr)	...varav egen kostnad (kr)	Andel statsbidrag av total kostnad
2010	216 792 840	-	74 341 000	142 451 840	34 %
2019	182 262 044	296 070 864	74 341 000	221 729 864	25 %
2023	291 354 431	334 431 265	74 341 000	260 090 265	26 %

Källa: Socialstyrelsens rapport 2011, tolktjänstutredningen 2022 samt regionernas rapportering 2023.

Om vi jämför 2010 års totala kostnad med motsvarande kostnad 2023 har kostnaden på 13 år ökat med cirka 34 procent, beräknat exklusive köpta och sålda tjänster 2023. Om beräkningen görs inklusive köpta och sålda tjänster 2023 är kostnadsökningen istället cirka 54 procent.

Om vi jämför 2019 års totala kostnad med motsvarande kostnad 2023 har kostnaderna på 4 år ökat med cirka 60 procent, beräknat exklusive köpta och sålda tjänster. Om beräkningen görs inklusive köpta och sålda tjänster är kostnadsökningen istället cirka 13 procent.

⁸ Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet, s. 112, SOU 2022:11

Stor spridning i ersättningsgraden

Efter att en fördelningsmodell som bygger på befolkningsunderlag infördes 2008 genomförde Socialstyrelsen år 2011 en jämförelsestudie mellan två mätår, 2007 och 2010.⁹ Socialstyrelsen kunde konstatera att regionerna kommit närmare ambitionen om att i genomsnitt cirka 40 procent av vardagstolkningen skulle finansieras med statsbidrag. Studien visade dock stora variationer i regionernas egna kostnader för tolkverksamheten. Egenfinansieringen varierade mellan 28 och 74 procent av totalkostnaden.

Fördelningsmodellen som infördes 2008 konstruerades så att regionernas faktiska kostnader skulle få större betydelse för statsbidragets storlek än tidigare. Men i utfallet av Socialstyrelsens översyn 2024 framgår att så inte blev fallet. Tvärtom har spridningen mellan regionernas egenfinansiering i förhållande till statsbidraget ökat.

Den nya fördelningsmodellen som Socialstyrelsen föreslår, resulterar i att regionernas egenfinansiering fortfarande varierar stort, mellan 9 och 170 procent. En förutsättning för att få en minskad spridning och ett mer träffsäkert statsbidrag är att den nationella kartläggning som Socialstyrelsen föreslår av hur det faktiska tolkbehovet ser ut i varje region genomförs.

---

⁹ Förändrad statsbidragsmodell för tolktjänsten i landstingen, Socialstyrelsen 2011

Socialstyrelsens enkät till regionerna 2024

För att få en tydligare bild av tolktjänstverksamheten, utöver den rent ekonomiska, ställde Socialstyrelsen några frågor till regionerna.

Frågorna gällde hur

- utvecklingen av tolktjänsten sett ut de senaste 10 åren. Om vardagstolkningen ökat och om regionen har en uppfattning om omfattningen.
- regionernas synpunkter på statsbidraget.
- regionens kostnad påverkas när många tolkanvändare i regionen deltar i nationella evenemang.

Utvecklingen det senaste decenniet

Flera regioner uppger att tolkuppdrag på distans ökat, särskilt under pandemiåren. De anser att distanstolkningen bidragit till större flexibilitet för tolkverksamheten vad gäller möjlighet att tillsätta tolk till tolkuppdrag samt minskat antal arbetsresor. Av regionernas svar framgår att flera regioner satsat på digital utveckling.

Brist på tolkar hos tolkverksamheten i flera regioner har medfört att fler regioner än tidigare har behövt köpa in tjänster från upphandlade tolkar och därmed fått ökade kostnader.

Fram till 2016 drev Region Örebro län under en rad år bildtelefonförmedling på uppdrag av Post- och telestyrelsen (PTS) tillsammans med flera andra regioner. Tack vare samordningsvinster kunde tolkverksamheten expandera starkt och med en stor stab av tolkar utföra en stor mängd uppdrag, även av så kallad vardagstolkning. 2016 beslutade Post- och telestyrelsen att bildtelefonitjänsten istället skulle upphandlas från bolag. Detta innebar en drastisk minskning av antalet tolkar inom Region Örebro län, och en stor minskning av antalet utförda tolkuppdrag.

Vardagstolkningen har ökat/minskat

Av regionernas svar framgår att vardagstolkning har ökat i tio regioner, minskat i två regioner, sju regioner uppger att det ligger på ungefär samma nivå som tidigare.

Det framkommer att distanstolkningen har ökat betydligt i flera regioner och att det är brist på skrivtolkar. Några regioner har beskrivit att det finns en

ökad medvetenhet hos de unga tolkanvändarna om möjligheten att boka tolk och de beställer tolktjänster i högre utsträckning än de äldre tolkanvändarna. Samtidigt uppger några regioner att vårdbehovet ökar för de äldre tolkanvändarna, och det kan i sig öka tolkbehovet.

En region beskriver på ett representativt sätt behovet av vardagstolkning: ”Ja, den har ökat. Vi märker bland annat en ökning av uppdrag där våra användare är mer delaktiga i samhället. Barn och ungdomar använder tolk mer i fritidsammanhang, de är mer aktiva inom olika idrotter med mera. Vi märker även att antalet tolkningar i sociala sammanhang ökar, det är en önskan att var mer delaktig i släktsammanhang med mera. Då våra resurser inte räcker till måste vi tyvärr regelbundet meddela att vi inte kan tillsätta tolk.”

Regionernas synpunkter på statsbidraget

Flera regioner påpekar att fördelningen av statsbidraget borde göras efter invånarantal, antal tolkanvändare som är folkbokförda inom regionen samt efter hur mycket regionen själv bekostar inom detta område. De menar att tolktjänstkostnaderna inte motsvarar vad tolkanvändaren faktiskt får i form av tolkning idag. Ett tolkuppsdrag kan variera stort när det gäller kostnader.

Ytterligare förslag som nämns är fördelning utifrån antal utförda tolkuppsdrag eller antal tolkanvändare inom regionen. Regionerna menar att det skulle vara ett mer träffsäkert mått på resursbehovet än den nuvarande modellen.

Några regioner menar att Region Örebro borde få en extra tilldelning utöver fördelning som bygger på invånarantal, så som gällde fram till 2007. I Örebro finns en koncentration av statliga specialskolor och Riksgymnasiet för döva, hörselskadade och personer med en kombinerad syn- och hörselnedsättning. Dessutom har regionen en högre andel tolkanvändare som är verksamma i både yrkes- och fritidsliv än övriga regioner.

Regionerna menar att den nuvarande fördelningsmodellen inte tar hänsyn till hur behoven av tolkning är geografiskt fördelade. Framför allt drabbar detta Region Örebro län ekonomiskt där cirka 15 procent av landets tolkanvändare bor.

En annan aspekt som lyfts är vilka incitament som ska stimulera till att möta de tolkbehov som finns. Uppräkningen av statsbidraget bör återspegla aktuella och faktiska förhållanden. Flera regioner lyfter att statsbidraget bör indexregleras varje år.

En särskild pott till nationella evenemang

På mötet mellan Socialstyrelsen och regionerna den 18 juni 2024 lyfte flera regioner frågan om finansieringen av tolkning vid större nationella idrotts-evenemang. Regionerna framförde en önskan om att kunna finansiera tolkning när användare deltar i evenemangen via en nationell gemensam pott, utöver tolktjänstbidraget. Socialstyrelsen kompletterade därför enkäten med en fråga om hur respektive regions finansiering påverkas vid medverkan i nationella idrottsevenemang.

Sju regioner svarar att regionernas ekonomi påverkas i stor utsträckning av att de har många tolkanvändare som deltar vid dessa evenemang, nio regioner uppger att de inte påverkas nämnvärt och tre regioner påverkas nästan inte alls. Även de regioner som påverkas i liten utsträckning tycker att frågan är principiellt viktig.

Regionerna framhöll att Svenska dövidrottsförbundet (SDI) borde likt Rikstolktjänsten, RTT, ha en egen pott för sina nationella uppdrag där de själva kan prioritera och anlita de tolkar de anser fungerar bäst i sammanhanget. En pott utöver tolktjänstbidraget skulle trygga tolktjänster till olika typer av arrangemang, både idrottsliga och kulturella. En pott skulle effektivisera handläggningen och samtidigt minska det etiska dilemma som uppstår när kostnader för dessa sammanhang riskerar att hindra tillsättande av tolk i vardagliga sammanhang för regionernas medborgare.

En region formulerar problemet så här: ”Tolkuppdrag med delat betalningsansvar mellan flera regioner skapar ofta problem eftersom de innebär höga kostnader för uppdrag som ofta har lägre prioritet. De flesta regionerna prioriterar fritidsuppdrag som inte gäller barn eller personer med dövblindhet lågt och då kan en eller flera regioner säga nej på grund av resursbrist. Detta skapar en tungrodd administration med upprepade betalningsförfrågningar samt en upplevd "orättvisa" då tolkanvändare från regioner som avslagit beställningen ändå använder tolkarna på plats. En central finansiering skulle underlätta mycket men liknande problem finns även inom exempelvis kultur- och ungdomsverksamhet. De tolkuppdrag som skulle ingå i en nationell gemensam pott skulle få en högre prioritet än andra tolkuppdrag.”

Dagens situation leder till att enskilda regioner drabbas extra mycket och i slutändan kan det innebära att enskilda tolkanvändare drabbas i de fall en tolk uteblir på grund av lokala ekonomiska begränsningar.

Sammanfattande slutsatser

Under de senaste 15 åren har tre statliga utredningar lyft olika förändrings- och förbättringsförslag för regionernas tolktjänstverksamhet. Socialstyrelsen bedömer att staten bör ta ett helhetsgrepp och ge regionerna förutsättningar för en jämlik tolktjänstverksamhet. Socialstyrelsens tolkning av den statliga finansieringsprincipen är att statsbidraget ska höjas för att ändra ambitionsnivån och tillmötesgå regionernas påtalade behov.

Regionerna organiserar sina tolktjänstverksamheter på olika sätt. Vissa regioner köper alla sina uppdrag från bolag eller andra regioner, och andra regioner har endast regionanställda tolkar som utför tolktjänsterna. Ett flertal regioner har anställda tolkar samtidigt som de både köper och säljer tolktjänster.

Kostnaden för ett tolkuppdrag kan variera beroende på hur regionen organiserar verksamheten. Det finns ingen övergripande bild av regionernas kostnadsmodeller eller vilken modell som är mest effektiv. Stora respektive små regioner har vitt skilda förutsättningar att bedriva tolktjänstverksamhet.

En viktig aspekt som lyfts av regionerna i denna översyn och även i tidigare utredningar, är att regionerna bör ha ett incitament för att utveckla verksamheten så att tolkanvändarna erbjuds en likvärdig tolkservice oavsett i vilken region tolkanvändaren bor. Tolkjänst för vardagstolkning omfattas av regionens prioriteringsordning för hälso- och sjukvården. Det innebär att tolkning inom vården i princip alltid prioriteras före andra tolkbehov. Därför kan regionerna prioritera bort tolkuppdrag som rör den enskilde tolkanvändarens privata liv, fritidsintressen, föreningsliv och politiskt engagemang.

Det finns en övervägande samstämmighet hos regionerna om att det borde finnas en särskild pott likt Rikstolkstjänsten, RTT, för olika nationella evenemang, där en årlig summa avsätts för tolkning för de nationella användarföreningarna i sitt intressepolitiska arbete. En lämplig lösning skulle vara att ge en region, som redan har en omfattande tolktjänstverksamhet, ansvar och medel för detta.

Regionernas synpunkter på statsbidragets fördelningsmodell sammanfaller med Socialstyrelsens bedömning, dvs. är att statsbidragets fördelning bör grundas på tre faktorer:

- invånarantal per region
- antal tolkuppdrag som utförs i regionerna
- antal tolkanvändare som finns i varje region.

I nuläget finns det dock inte förutsättningar för att skapa en sådan fördelningsmodell.

Socialstyrelsens förslag blir därför att statsbidraget till regionerna höjs med sammanlagt 41 000 000 kronor, från 74 341 000 kronor till 115 341 000 kronor, och fördelningen ska endast bygga på invånarantal. Det ger tyvärr en mycket stor spridning av statsbidragets ersättningsgrad. Utifrån att kunskap saknas om det faktiska behovet av tolktjänster och den sammantagna kostnadsbilden i regionerna, är detta förslag till fördelning det minst felaktiga. Vi vet exempelvis att Region Örebro har höga kostnader jämfört med andra regioner, men eftersom det saknas nationell statistik av det faktiska behovet, bedömer Socialstyrelsen att myndigheten saknar underlag för att föreslå någon annan modell än den som bygger på invånarantal.

Socialstyrelsens föreslår emellertid att en nationell funktion får i uppgift att göra en fördjupad kartläggning av de faktiska behoven av tolktjänster, för att tolktjänstverksamheten ska baseras även på faktorerna antal uppdrag som utförs i regionerna och antal tolkanvändare som finns i varje region. En sådan modell skulle bli mer träffsäker och effekterna av statsbidraget på tolkverksamheten skulle öka.

Bilaga 1: Sammanställning av beräkningar

Tabell 1. Beräkning av statsbidragets andel av total finansiering av regionernas tolktjänst*

Region	Andel av befolkning i % med uppräknig	Regionernas totala kostnader inkl. köpta/sålda tjänster 2023	Statsbidrag belopp 2023 (kr)	Statsbidragets andel av totalt belopp inkl. köpta och sålda tjänster (%)
Region Stockholm	23 %	110 062 649	26 833 716	24 %
Region Uppsala	4 %	7 389 000	4 422 574	60 %
Region Södermanland	3 %	8 816 000	3 300 558	37 %
Region Östergötland	4 %	8 824 084	5 162 702	59 %
Region Jönköping	3 %	4 918 500	4 031 975	82 %
Region Kronoberg	2 %	4 257 701	2 226 497	52 %
Region Kalmar	2 %	1 583 513	2 696 324	170 %
Region Gotland	1 %	3 200 000	667 110	21 %
Region Blekinge	1 %	4 112 552	1 726 807	42 %
Region Skåne	13 %	24 896 000	15 541 527	62 %
Region Halland	3 %	5 612 400	3 757 497	67 %
Västra Götalandsregionen	16 %	49 763 000	19 315 301	39 %
Region Värmland	3 %	7 407 965	3 099 471	42 %
Region Örebro	5 %	36 031 364	3 368 024	9 %
Region Västmanland	3 %	4 966 543	3 069 575	62 %
Region Dalarna	3 %	13 190 100	3 139 970	24 %
Region Gävleborg	3 %	9 644 698	3 122 361	32 %
Region Västernorrland	2 %	7 078 000	2 646 926	37 %
Region Jämtland	1 %	3 794 568	1 449 148	38 %
Region Västerbotten	3 %	14 065 841	3 046 794	22 %
Region Norrbotten	2 %	10 964 231	2 716 142	25 %
Summa	100 %	340 578 709	115 341 000	34 %

Källa: SCB:s befolkningsstatistik för 2023, regionernas svar på frågeenkät 2024.

Översyn av fördelning av statsbidrag till regionerna för tolktjänst
(artikelnr 2024-10-9289) kan laddas ner från socialstyrelsen.se/publikationer.